

**НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені О.О.
БОГОМОЛЬЦЯ**

Кафедра гігієни та екології № 1

„Затверджую”
Завідувач кафедри
член-кореспондент НАМН України
професор Бардов В.Г.

31 серпня 2017 р.

Дисципліна – гігієна та екологія
Спеціальність 7.12010001 – лікувальна справа
Курс – III, семестр – 5.

Тези лекції
**На тему: «Гігієна урбанізації, житла, атмосферного повітря,
вентиляції, ґрунту, очистки населених місць».**

Для студентів медичних факультетів.

Тривалість лекції – 2 години

Укладач – кандидат медичних наук, доцент Вавріневич О.П.

Тези лекції обговорені та затверджені
кафедральною методичною нарадою
31 серпня 2017 року

Київ – 2017

1. АКТУАЛЬНІСТЬ ТЕМИ

ВООЗ визнає, що спосіб життя (урбанізація, незадовільний стан житлово-побутових умов, гіподинамія, стресові ситуації) посідає провідне місце серед етіологічних чинників виникнення захворювань (питома вага – 50 %), друге місце – стан навколишнього середовища (питома вага – 20 %).

2. МЕТА ЛЕКЦІЇ

Мета лекції полягає в тому, щоб ознайомити студентів з основами комунальної гігієни, соціально-гігієнічними проблемами сучасних населених пунктів і, зокрема, мегаполісів як провідних місць поселення людей, науковими основами їх санітарного і санітарно-технічного благоустрою і роллю фахівців комунальної гігієни у вирішенні найважливіших соціально-гігієнічних проблем сучасності.

3. ПЛАН ЛЕКЦІЇ ТА ОБ'ЄМ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ, ЩО ВІДВОДИТЬСЯ НА ОСНОВНІ СТРУКТУРНІ ЧАСТИНИ ЛЕКЦІЇ:

1. Урбанізація як об'єктивна реальність НТП. Особливості умов життя і санітарно-гігієнічного забезпечення населення в сучасних містах та селах. Атмосферне повітря в сучасних населених пунктах, вплив його забруднення на стан здоров'я населення, шляхи оздоровлення повітряного середовища.	10 хв.
2.1. Хімічний склад атмосферного та видихаємого повітря.	
2.2. Гігієнічне значення атмосферного повітря	5 хв.
2.3. Джерела забруднення атмосферного повітря	5 хв.
2.4. Вплив забруднення атмосферного повітря на стан здоров'я населення	5 хв.
2.5. Заходи з охорони атмосферного повітря	5 хв.
2.6. Джерела забруднення повітря закритих приміщень.	5 хв.
2.7. Вплив різних концентрацій діоксиду вуглецю на організм.	5 хв.
2.8. Гігієнічне значення вентиляції приміщень. Види, класифікація вентиляції приміщень комунально-побутового та виробничого призначення.	5 хв.
2.9. Показники ефективності вентиляції. Необхідний та фактичний об'єм і кратність вентиляції, методи їх визначення.	5 хв.
3. Ґрунт та здоров'я. Ґрунт, визначення поняття. Класифікація ґрунтів.	5 хв.
3.2. Основні фізичні властивості ґрунту, абіотичні та біотичні складові ґрунту їх гігієнічне значення.	5 хв.
3.3. Ґрунт як фактор передачі збудників інфекційних захворювань.	5 хв.
3.4. Джерела забруднення ґрунту, їх класифікація і гігієнічна характеристика.	5 хв.
3.5. Основи санітарної очистки населених місць від твердих	5 хв.

відходів, шляхи та способи видалення, знешкодження та утилізації твердих відходів в сучасних населених пунктах. Класифікація відходів.	
3.6. Показники санітарного стану ґрунту, їх класифікація і гігієнічне значення. Орієнтовна шкала оцінки рівня забруднення ґрунту і ступеню його небезпечності для здоров'я населення.	5 хв.
3.7. Методи та заходи санітарної охорони ґрунту.	5 хв.
	5 хв.

4. Зміст питань, що розглядаються на лекції:

4.1. При викладенні змісту першого питання лектор дає можливість усвідомити, що в нинішніх умовах на земній кулі має місце демографічний “вибух” приросту народонаселення: значний приріст спостерігається в економічно відсталих країнах і країнах, що лише стали на шлях економічного розвитку. В розвинутих цивілізованих країнах спостерігається тенденція до стабілізації чисельності населення, ця тенденція прослідковується, зокрема, і в Україні. Проте у всіх країнах має місце чітка тенденція до зростання чисельності саме міського населення, концентрації його у великих містах, тобто у всіх країнах світу в період науково-технічного прогресу прослідковується тенденція до т. зв. **урбанізації**. В умовах **урбанізації** у великих населених пунктах виникає цілий ряд соціально-гігієнічних проблем, що суттєво впливають на здоров'я його мешканців.

4.2. Висвітлюється гігієнічне значення повітря для людини. Наводяться дані про стан забруднення атмосферного повітря в різних країнах світу і ситуація, що склалась в багатьох містах України. Лектор наводить основні джерела забруднення атмосферного повітря в містах, основні забруднювачі, їх вплив на здоров'я людей, на побутові умови життя мешканців населених місць.

4.3. Лектор знайомить студентів з гігієнічним значенням ґрунту, висвітлює реальну ситуацію з забрудненням ґрунту промисловими, побутовими рідкими і твердими відходами, впливом цих забруднень на санітарні умови життя людей, стан їх здоров'я.

4.4. Далі лектор висвітлює проблеми санітарної очистки населених місць від твердих відходів, шляхи та способи видалення, знешкодження та утилізації

твердих відходів в сучасних населених пунктах, наводить класифікацію відходів та їх гігієнічне значення.

6. У завершальній частині лекції лектор має зробити наголос на тому, що принципи створення оптимальних гігієнічних умов в населених пунктах, біобезпека населення, що в них мешкає, базуються на чіткому дотриманні чинного законодавства України в галузі санітарної охорони ґрунту та атмосферного повітря.

5. НАВЧАЛЬНІ ПОСІБНИКИ, ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ НАВЧАННЯ, ІЛЮСТРАЦІЇ.

1. Мультимедійна система.

2. Слайди за темою:

- 2.1. Тема лекції
- 2.2. План лекції.
- 2.3. Урбанізація
- 2.4. Загальні риси урбанізації
- 2.5. Загальні риси урбанізації
- 2.6. Переваги процесу урбанізації
- 2.7. Дані про зміни в стані навколишнього середовища в умовах міста
- 2.8. Вплив міського середовища на здоров'я людини
- 2.9. Основні принципи містобудування
- 2.10. Атмосфера
- 2.11. Визначення повітря стародавніх вчених
- 2.12. Атмосферне повітря, хімічний склад
- 2.13. Гігієнічне значення атмосферного повітря
- 2.14. Основні джерела забруднення атмосферного повітря
- 2.15. Основні джерела забруднення атмосферного повітря
- 2.16. Рівні забруднення атмосферного повітря у місті Києві
- 2.17. Вплив забруднення атмосферного повітря на стан здоров'я населення

- 2.18. Заходи охорони атмосферного повітря
- 2.19. Заходи охорони атмосферного повітря
- 2.20. Джерела забруднення повітря закритих приміщень
- 2.21. Вплив різних концентрацій CO₂ на організм людини
- 2.22. Оцінка якості повітряного середовища
- 2.23. Вентиляція
- 2.24. Класифікація систем вентиляції приміщень
- 2.25. Загальна характеристика систем вентиляції
- 2.26. Показники ефективності вентиляції приміщень
- 2.27. Ґрунт
- 2.28. Класифікація ґрунтів за призначенням
- 2.29. Склад ґрунту
- 2.30. Основні властивості ґрунту
- 2.31. Основні властивості ґрунту
- 2.32. Гігієнічне значення ґрунту
- 2.33. Епідеміологічне значення ґрунту
- 2.34. Епідеміологічне значення ґрунту
- 2.35. Джерела забруднення ґрунту
- 2.36. Відходи, класифікація
- 2.37. Санітарне очищення населених пунктів
- 2.38. Методи знешкодження відходів
- 2.39. Біотермічний метод знешкодження відходів
- 2.40. Показники санітарного стану ґрунту
- 2.41. Санітарне число Хлебнікова, шкала оцінки санітарного стану ґрунту
- 2.42. Санітарна охорона ґрунту
- 2.43. Заходи із санітарної охорони ґрунту

6. ЛІТЕРАТУРА

6.1. Основна:

6.1.1. Основи екології : підручник для студ. Вищих навч. Закладів / [В.Г. Бардов, В.І. Федоренко, Е.М. Білецька та ін.]; за ред.. В.Г. Бардова, В.І. Федоренко. – Вінниця : Нова книга, 2013. – 424 с.

6.1.2. Гігієна та екологія . Підручник / За ред.. В.Г. Бардова. – Вінниця: Нова Книга, 2006. – 720 с.

6.1.3. Комунальна гігієна / Є.Г.Гончарук, В.Г. Бардов, С.І. Гаркавий, О.П. Яворовський та ін. / За ред.. Є.Г.Гончарука. – К.:Здоров'я, 2003. – 728 с.

6.1.4. Загальна гігієна. Пропедевтика гігієни./ Є.Г. Гончарук, Ю.І. Кундієв, В.Г. Бардов та ін./ За ред. Є.Г. Гончарука. - К.: Вища школа, 1995 - С. 277-282.

6.1.5. Общая гигиена. Пропедевтика гигиены./ Е.И. Гончарук, Ю.И. Кундиев, В.Г. Бардов и др. - К.: Вища школа, 2000 - С. 333-344.

6.1.6 Даценко І.І., Габович Р.Д. Профілактична медицина. Загальна гігієна з основами екології. – 2 видання: К.: Здоров'я, 2004 - С. 451-459.

6.1.7. Габович Р.Д., Познанский С.С., Шахбазян Р.Х. Гигиена. - К.: Вища школа, 1983 - С. 207-209, 217-220.

7.1.8. Матеріали лекції до теми.

6.2. Додаткова:

6.2.1. Загальна гігієна. Посібник для практичних занять. / І.І.Даценко, О.Б.Денисюк, С.Л.Долошицький та ін. /За ред. І.І.Даценко – 2 видання: Львів: Світ, 2001, - С. 259-277.

6.2.2. Пивоваров Ю.П., Гоева О.Э., Величко А.А. Руководство к лабораторным занятиям по гигиене. - М: Медицина, 1983. - С. 147-161.

6.2.3. Гігієна праці. /За ред. А.М. Шевченка. – К.: Інфотекс, 2000, - С. 179-208.

6.2.4. Гігієна праці. Методи досліджень та санепіднагляд. /За ред. А.М. Шевченка, О.П. Яворовського. – Вінниця, Нова книга, 2005, - С. 107-143.

6.2.5. Гігієна та екологія людини: навчальний посібник до практичних занять. /За ред. В.Я. Уманського. – Донецьк: „НОРД Комп’ютер”, 2004. – С. 242-256.

Затверджена кафедральною
методичною нарадою
„ _____ ” серпня 2017 року
протокол № 1
на 2017/2018 навчальний рік
Завідувач кафедри

Затверджена кафедральною
методичною нарадою
„ _____ ” серпня 2018 року
протокол № 1
на 2018/2019 навчальний рік
Завідувач кафедри

Затверджена кафедральною
методичною нарадою
„ _____ ” серпня 2019 року
протокол № 1
на 2019/2020 навчальний рік
Завідувач кафедри

Затверджена кафедральною
методичною нарадою
„ _____ ” серпня 2020 року
протокол № 1
на 2020/2021 навчальний рік
Завідувач кафедри

Затверджена кафедральною
методичною нарадою
„ _____ ” серпня 2021 року
протокол № 1
на 2021/2022 навчальний рік
Завідувач кафедри

Затверджена кафедральною
методичною нарадою
„ _____ ” серпня 2022 року
протокол № 1
на 2022/2023 навчальний рік
Завідувач кафедри

Затверджена кафедральною
методичною нарадою
„ _____ ” серпня 2023 року
протокол № 1
на 2023/2024 навчальний рік
Завідувач кафедри

Затверджена кафедральною
методичною нарадою
„ _____ ” серпня 2024 року
протокол № 1
на 2024/2025 навчальний рік
Завідувач кафедри
